

Për herë të parë një prej takimeve tona europiane zhvillohet në Berlin. Berlin: qytet i shënuar prej larmive të mëdha; qytet i drejtuar nga e ardhmja por edhe në kërkim të një integrimi të kujtimit të dhimbshëm të të kaluarës; qytet popullsi e të cilit ka treguar se nuk e lë veten të shkurohet prej situatave të vështira.

Megjithëse duke qenë një pakicë, të krishterët mundohen të jetojnë Ungjillin. Duke bërë pjesë në konfesionet e ndryshme, dëshmia e tyre e përbashkët dhe angazhimi i tyre ekumenik nuk janë një zgjedhje e thjeshtë por një nevojë jetësore. Shumë famulli janë vende të solidaritetit njerëzor ku të varfrit gjejnë mirëpritje.

Vizita e parë e një vëllai të Taizé-së në Berlin i përket vitit 1955. Që kur, në vitin 1961, u ndërtua muri që e ndante qytetin më dysh, vëllezërit i kanë shumë vizitat e tyre në Berlinin Lindor. Shumë grupe lutjeje janë formuar aty në vitin '80. Frère Roger ka shkuar atje në vitin 1986 për një etapë të "shtegtimit të besimit". Qe e nevojshme t'u kërkohet autoriteteve komuniste leja për të kremtuar një lutje që pastaj u zhvillua njëkohësisht në dy kisha të mëdha, katolike dhe protestante, duke bashkuar gjashtë mijë të rinj të Gjermanisë Lindore. Leja ishte dhënë me kusht që të mos kishte pjesëmarrje të Perëndimit. Kjo periudhë tani është kapërcyer dhe Berlina është një simbol për të gjithë ata që, në të gjithë botën, mundohen të kapërcejnë mure të ndarjes për të përhapur besimin.

Letra nga Taizé

AL

LETRA 2012

Drejt një solidariteti të ri

Me qëllim që një solidaritet i ri mes qenieve njerëzore të lulëzojë në çdo nivel, në familjet, në bashkësitë, në qytetet dhe në fshatrat, mes vendeve dhe kontinenteve, janë të nevojshme vendime të guximshme.¹

Të vetëdijshëm për rreziqet dhe për vuajtjet që peshojnë mbi njerëzimin dhe mbi planetin, nuk do të donim të binim pre e frikës dhe e dorëzimit.²

Megjithatë, shpresa e bukur njerëzore kërcënohet vazhdimisht prej zhgënjimit. Vështirësitë ekonomike gjith-

një e më të rënda, kompleksiteti nganjëherë shtypës i shoqërive, pafuqia përballë katastrofave natyrore, prirjen t'ua marrin frymën sytheve të shpresës.³

Për të krijuar solidaritete të reja, a nuk ka ardhur momenti të zbulojmë edhe më shumë burimet e besimit?

Asnjë qenie njerëzore, asnjë shoqëri nuk mund të jetojë pa besimin.

Plagët e një besimi të tradhtuar lënë gjurmë të thella.

Besimi nuk është naiviteti i verbër, nuk është një fjalë e lehtë, është rezultat i një zgjedhjeje, fryt i një lufte të brendshme. Çdo ditë jemi të thirrur ta përshkojmë përsëri ecjen që prej ankthit çon drejt besimit.

BESIMI MES QENIEVE NJERËZORE

Hapja e rrugëve të besimit i përgjigjet një nevojë të ngutshme: pavarësisht prej faktit se komunikimet janë gjithnjë e më të lehta, shoqëritë tona njerëzore mbeten të ndara dhe të copëzuara.

Disa mure ekzistojnë jo vetëm mes popujve dhe kontinenteve, por edhe shumë afër nesh, madje edhe në zemrën njerëzore. Le të mendojmë për paragjykimet mes popujve të ndryshëm. Le të mendojmë për emigrantët kaq të afërt

³ Tronditjet e ekonomisë botërore na bëjnë thirrje. Ekuilibret gjeopolitike po ndryshojnë. Po rriten pabarazitë. Pasiguritë e të kaluarës sot po shfaqen të dobëta. A mund të jetë kjo një arsye për të reflektuar më shumë mbi zgjedhjet që duhen bërë për jetën tonë?

¹ Nëse solidariteti njerëzor ka qenë gjithmonë i nevojshëm, ai ka nevojë edhe të përtërihet vazhdimisht, të rifuqizohet nëpërmjet shprehjeve të reja. Sot, ndoshta ashtu si kurrë në histori, është jetësore që brezat e rinj të përgatiten për një bashkëndarje më të drejtë të burimeve të tokës, për një shpërndarje më të drejtë të pasurive, mes kontinenteve, brenda çdo vendi.

² Një hov drejt një solidariteti të ri është i mundshëm. Ushqehet me bindjen se historia e botës nuk është përcaktuar që më përpara. Le të kujtojmë sidomos ndonjë shembull: pas Luftës së Dytë Botërore, disa përgjegjës politikë kanë besuar, kundër çdo shprese, në ripajtimin dhe kanë filluar të ndërtojnë një Europë solidare; një revolucion paqësor ia ka dalë ta ndryshojë thellësisht situatën e Filipineve në vitin 1986; lëvizja e madhe popullore polake Solidarność ka përgatitur pa dhunë një rrugë lirie për shumë vende europiane; rënia e murit të Berlinit në vitin 1989, pak vjet para se të ndodhte ishte i paimagjinueshëm; në të njëjtën periudhë disa vende të Amerikës Latine kanë filluar ecjen e demokracisë dhe kanë nisur një zhvillim ekonomik të panjohur më parë, prej të cilit shpresohet se të varfrit do të mund të përfitojnë pa ngurrim; fundi i apartheid-it në Afrikën e Jugut dhe dora e shtrirë e Nelson Mandelës kanë çuar në një pajtim të pashpresuar; më së fundi kemi parë fundin e dhunave politike në Irlandën e Veriut dhe në Vendet Baske.

dhe megjithatë kaq të largët. Mes besimeve mbetet një mosnjohje e ndërsjellë, dhe vetë të krishterët janë të ndarë në shumë konfesionë.

Paqja botërore fillon në zemrat.

Për t'i dhënë udhë një solidariteti, le të shkojmë drejt së lartit, nganjëherë me duar të zbrazëta, le të dëgjojmë, le të mundohemi të kuptojmë atë që mendon si ne... dhe një situatë bllokimi mund të shndërrohet.

Të mundohemi të jemi të vëmendshëm ndaj më të dobëve, ndaj atyre që nuk gjejnë punë... Vëmendja jonë ndaj më të varfërve mund të shprehet në një angazhim shoqëror. Ai, në një nivel më të thellë, është një qëndrim hapjeje ndaj të gjithëve: edhe fqinjët tanë, në njëfarë kuptimi, janë disa të varfër që kanë nevojë për ne.⁴

Përballë varfërisë dhe padrejtësive, disa vendosen për kryengritjen, ose janë edhe të tunduar prej dhunës së verbër. Dhuna nuk mund të jetë një mënyrë për ta ndryshuar shoqërinë.⁵ Megjithatë, le t'i dëgjojmë të rinjtë që shprehin indinjimin e tyre, për të kuptuar arsyet e tyre thelbësore.⁶

Hovi drejt një shoqërie të re ushqehet me bindje të rrënjosura: njëra prej këtyre është nevoja e bashkëndarjes. Është një kërkesë që mund t'i bashkojë besimtarët e besimeve të ndryshme, si edhe besimtarët e jo besimtarët.⁷

BESIMI NË HYJIN

Solidariteti mes qenieve njerëzore mund të gjejë në referimin në Hyjin një themel të qëndrueshëm, por ja që besimi në Hyjin shpesh vihet në diskutim. Shumë besimtarë bëjnë

përvojën e vështirë të kësaj gjëje në vendet e tyre të punës e të studimit, nganjëherë edhe në familjen e tyre.

Janë të shumtë ata që nuk mund të besojnë në një Hyj që i do personalisht. Janë të shumtë edhe ata që, me ndershmëri të madhe, i bëjnë vetes këtë pyetje: si ta di nëse e kam fenë?

Feja sot paraqitet si një rrezik, rreziku i besimit.

Ajo nuk është në rend të parë aderim në disa të vërteta, por është një marrëdhënie me Hyjin.⁸ Dhe na thërret të drejtohem nga drita e Hyjit.

Pa e poshtëruar apo pa ia marrë frymën realizimin personal⁹, feja në Hyjin na bën të lirë: të lirë prej frikës, të lirë për një jetë në shërbim të atyre që Hyji na beson.¹⁰

Sa më shumë që shtohet besimi në Hyjin, aq më shumë zemra hapet ndaj gjithçkaje që është njerëzore, në çdo vend të botës, në çdo kulturë. Bëhet mirëpritëse edhe ndaj shkencave e teknikave që lejojnë të lehtësohen vuatjet dhe të zhvillohen shoqëritë.

Hyji, sikurse dielli, është tepër verbues që ne të mund ta vështrojmë. Por Jezusi lë që të tejduket drita e Hyjit. E gjithë Bibla na çon drejt këtij besimi: Hyji absolutisht transhendent hyn në realitetin tonë njerëzor dhe na flet me një gjuhë të kuptueshme.

Cili është specificiteti i fesë së krishterë? Personi i Jezusit dhe një marrëdhënie e gjallë me të. Kurrë nuk do të resh-tim së kuptuari këtë.

KRISHTI I BASHKIMIT

Ne të gjithë jemi shtegtarë, kërkues të të vërtetës. Të besojmë në Krishtin nuk do të thotë të zotërojmë të vërtetën, por të lejojmë që të na pushtojë Ai, që është e vërteta, dhe të ecim drejt zbulimit të tij në plotësi.

Ajo që është dhe që do të mbetet risia e madhe e be-fasuese, është se Jezusi e ka përçarur dritën e Hyjit nëpër-mjet një jete tejet të thjeshtë. Jeta hyjnore e bënte edhe më

⁴ Varfëria nuk ka më lidhje vetëm me ekzistencën materiale. Ajo mund të jetë mungesë e miqësisë, e kuptimit të jetës, pamundësi për të marrë prej pasurive si poezia, muzika, arti, gjithçkaje që na hap ndaj bukurisë së botës së krijuar.

⁵ Në vitin 1989, në Gjermaninë Lindore, në vigjiljen e rënies së murit të Berlinit, organizatorët e manifestimeve në rrugë ishin të kujdesshëm në mënyrë që secili të kishte një qiri të ndezur: një dorë mbante qiriun e tjetra duhej ta ruante atë prej erës, dhe nuk mbetej një dorë e lirë për gjeste të dhunës.

⁶ Disa të rinj spanjollë të angazhuar në Madrid në lëvizjen e *indignados*-ve më kanë shkruar: «Nuk e dimë se çfarë mund të ndodhë nëse situata nuk përmirësohet. Ka shumë njerëz të papunë, që humbin shtëpinë e tyre dhe të drejtat e tyre themelore, shumë përshtjellim e zemërim për shkak të një sistemi ligjor, ekonomik e shoqëror të padrejtë, një demokraci e rremë që nuk i garanton të drejtat, të shkruara në kushtetutën tonë, për një banesë dinjitoze, për integritetin fizik e psikik... Na keni pyetur se çfarë mund të bëjë Taizé për ne. Po përgjigjemi: bëni atë që jeni duke bërë, na mësoni ta ruajmë paqen e brendshme. Prej jush presim lutjen dhe gjithë dashurinë që na keni treguar. Mundeni edhe të lehtësoni informimin e të rinjve që bashkëndajnë të njëjtat shqetësime si tonat.»

⁷ Të kuptojmë për shembull se vendet perëndimore nuk janë aq të thirrura në bujarinë humanitare ndaj Afrikës, se sa të garantojnë kthimin e drejtësisë këtij kontinenti. E njëjta gjë vlet edhe për vendet e tjera, si Haiti, populli i të cilit, kaq dinjitoz dhe kaq përnjëmendësisht besimtar, është njëri prej më të keqtrajtuarve dhe të poshtëruarve në histori.

⁸ Disa herë, papa Benedikti XVI ka theksuar se një marrëdhënie personale me Hyjin është themeli i fesë, për shembull kur ka shkruar: «Në zanafillën e të qenit të krishterë nuk gjendet një vendim etik apo një ide të madhe, por takimi me një ngjarje, me një Person, që i jep jetës një horizont të ri dhe me këtë drejtimin vendimtar.» (Benedikti XVI, *Deus caritas est*, Hyrje, nr.1)

⁹ Feja jonë ka nevojë të pastrohet vazhdimisht prej projektivime, prej frikave, nganjëherë nëpërmjet një lufte të brendshme mes dyshimeve dhe besimit. Inteligjenca merr pjesë në këtë luftim dhe nuk kënaqet me përsëritje të thjeshta. Kështu, sot, shumë të rinj nuk kënaqen duke iu referuar traditave të Kishës; për ta motivuar besimin e fesë, aderimi dhe bindja personale janë të domosdoshme për ta.

¹⁰ Duke komentuar fjalët e Palit apostull «edhe pse unë jam i lirë prej të gjithëve, veten e bëra skllavin e të gjithëve» (1 Korintianëve 9,19), Martin Luteri ka shkruar: «I krishteri është një njeri i lirë, zotëri i të gjitha gjërave; nuk është i nënshtruar askujt. I krishteri është një shërbyes i bindur, u nënshtrohet të gjithëve.» (Luteri, *Mbi lirinë e të krishterit*)

njerëzor.¹¹ Duke u shprehur plotësisht në thjeshtësinë e një jete njerëzore, Hyji e përtërin besimin e vet në njerëzimin, na lejon të besojmë në njeriun. Që atëherë nuk mund të dëshpërohemi më, as për botën dhe as për vetveten.

Duke pranuar vdekjen e dhunshme pa u përgjigjur me dhunë, Jezusi e ka çuar dashurinë e Hyjit aty ku nuk kishte tjetër veçse urrejtje.¹² Mbi kryq nuk i ka pranuar fatalizmin dhe pasivitetin. Deri në fund ka dashur dhe, pavarësisht prej karakterit absurd e të pakuptueshëm të vuajtjes, e ka ruajtur besimin se Hyji është më i madh se e keqja dhe se vdekja nuk do të ketë fjalën e fundit. Në mënyrë paradoksale vuajtja e tij mbi kryq është bërë shenja e dashurisë së tij të pafundme.¹³

Dhe Hyji e ka ringjallur. Krishti nuk i përket vetëm të kaluarës, ai është i pranishëm për ne çdo ditë. Na dhuron Shpirtin Shenjt që na bën të jetojmë prej jetës së Hyjit.

Qendra e fesë sonë është i Ngjalluri, i pranishëm në mesin tonë, që ka një lidhje personale dashurie me secilin. Vështrimi nga ai ngjall një mahnitje dhe një kuptim më të thellë të ekzistencës sonë.

Kur, në lutje, vështrojmë drejt dritës, ajo pak nga pak hyn në ne. Misteri i Krishtit bëhet misteri i jetës sonë. Kundërshtitë tona të brendshme, frikat tona, ndoshta nuk zhdu-

ken. Por, nëpërmjet Shpirtit Shenjt, Krishti depërton në atë që na shqetëson, deri në atë pikë sa errësira ndriçohet.¹⁴

Lutja na çon njëkohësisht drejt Hyjit dhe drejt botës.

Sikurse Maria Madalenë, që mëngjesin e Pashkëve sheh Krishtin e gjallë, ne jemi të thirrur ta bashkëndajmë këtë lajm të mirë me të tjerët.¹⁵

Thirrja e Kishës është të bashkojë në paqen e Krishtit gra e burra e fëmijë të çdo gjuhe, të çdo populli, në të gjithë botën. Ajo është shenja se Ungjilli thotë të vërtetën, ajo është Trupi i Krishtit, i frymëzuar prej Shpirtit Shenjt. Ajo e bën të pranishëm «Krishtin e bashkimit».¹⁶

«Kur në mënyrë të palodhur Kisha dëgjon¹⁷, shëron, pajton, bëhet ajo që është gjëja më e shndritshme në vetvete, një bashkim dashurie, dhembshurie, ngushëllimi, reflektimi të kthjellët të Krishtit të ngjallur. Kurrë e largët, kurrë duke u mbrojtur, e liruar prej ngurtësive, mund të rrezatojë besimin e përvuajtur të fesë deri brenda zemrave tona njerëzore.»¹⁸

TË KËRKOJMË TË JEMI "KRIPA E TOKËS"

Krishti i bashkimit nuk ka ardhur për t'i vënë të krishterët në një solidaritet të izoluar e të ndarë, ai i dërgon t'i shërbejnë njerëzimit si tharm i besimit dhe i paqes.¹⁹ Një

¹¹ Jezusi nuk ishte një asket i madh. Bënte mrekulli, sidomos të shërimit, por në momentin vendimtar ku do të kishte mundur të vërtetonte se ishte i dërguari i Hyjit, mbi kryq, pati një heshtje të Hyjit, heshtje që pranoi ta bashkëndante me të gjithë ata që vuajnë. Nxënësit e kishin të vështirë të kuptonin se Jezusi ishte një mesi i varfër. Shpresonin ndoshta se do ta ndryshonte gjendjen shoqërore apo politike të asaj kohe, nuk e kuptonin se kishte ardhur para së gjithash për ta çrrënjësuar krejtësisht të keqen.

¹² «Ai që i fyer, nuk hakmerrej me fyerje dhe, i salvuar, nuk kërcënohej, por ia linte çështjen e vet Atij që gjykon me drejtësi.» (1 Pjetrit 2,23)

¹³ Përballë vuajtjes së pakuptueshme të të pafajshëmve, shpesh mbetemi të tronditur. Dhe pyetja, britma që e përshkon historinë njerëzore e prek zemrën tonë: ku është Hyji? Nuk kemi përgjigje të gatshme, por mund t'i besohemi Krishtit i cili e ka mposhtur vdekjen dhe na shoqëron në vuajtje.

¹⁴ Vështrim drejt dritës së Hyjit, lutja është edhe dëgjim. Nëpërmjet Shkrimeve kuptojmë se Hyji është ai që na flet dhe që nganjëherë na pyet. Dhe nganjëherë Krishti është për ne i varfri që pret të duhet dhe që na thotë: «Para derës qëndroj dhe trokas» (Zbulesa 3,20)

¹⁵ Shih Gjonin 20,11-18.

¹⁶ «Krishti i bashkimit» është një shprehje e frëre Rogerit. Nga ana e vet teologu berlinez Dietrich Bonhoeffer, ende shumë i ri, kur ishte vetëm 21-vjeçar, ka sjuar shprehjen «Krishti ekzistues si bashkësi». Ai ka shkruar se «nëpërmjet Krishtit njerëzimi riintegrohet realisht në bashkësi në Hyjin.» (Bonhoeffer, *Sanctorum communio*)

¹⁷ Kudo në Kishë, një shërbesë e dëgjimit mund të jetohej prej burrave e grave që i përkushtohen asaj. Ka laikë të aftë që ta ushtrojnë këtë dëgjim, që është përplotësues i shërbesës së shuguruar.

¹⁸ Frëre Roger, *Në ty paqja e zemrës*.

¹⁹ Nëse ky shërbim kërkon të shkojmë kundër rrymës për sa i përket asaj që i bën çnjerëzore shoqëritë tona, jetohej sidomos dhe gjithmonë në një dialog respektues e konstruktiv me kulturat e ndryshme të botës dhe të çdo epoke. «Tharmi nuk e tregon forcën e vet ndryshe veçse kur vihet në brumë, dhe nuk mjafton ta vëmë atë afër, duhet ta përziejmë dhe duhet ta bëjmë të përzihet me të.» (shën Gjon Gojart, *Homelia 46 mbi Mateun*)

Etapat e ardhshme të shtegtimin të besimit mbi tokë

Me një grup ndërkombëtar të të rinjve, frëre Alois do të shkojë në Gjenevë të premten më 2 mars 2012 për të vizituar Këshillin ekumenik të Kishave.

Takimi i 3-të ndërkombëtar i të rinjve në Afrikë do të zhvillohet në Ruanda, në Kigali, nga 14 deri më 18 nëntor 2012.

Takimi i 35-të europian i të rinjve do të mbahet nga 28 dhjetori 2012 deri më 2 janar 2013. Vendi do të shpallet në Berlin.

Me disa vëllezër dhe disa të rinj të kontinenteve të ndryshme, frëre Alois do të shkojë në Stamboll, nga 3 deri më 6 janar 2013, për të kremtuar festën e Dëftimit të Zotit me patriarkun ekumenik të Konstantinopojës, Bartolomeun I, dhe me të krishterët e qytetit.

Mesazhe të marra për takimin e Berlinit: shih <http://www.taize.fr>

bashkim i dukshëm mes të krishterëve nuk është qëllim në vetvete, por një shenjë e njerëzimit: «Ju jeni kripa e tokës.»²⁰

Nëpërmjet kryqit të vet dhe ngjalljes së vet, Krishti ka vendosur një solidaritet të ri mes të gjitha qenieve njerëzore. Në të ndarja e njerëzimit në grupe kundërshtarë tashmë është kapërcyer, në Të të gjithë formojnë një familje të vetme.²¹ Pajtimi me Hyjin sjell edhe pajtimin mes njerëzve.²²

Por nëse kripa do ta humbte shijen e vet... Duhet të pranojmë se ne, të krishterët, shpesh e errësojmë këtë mesazh të Krishtit. Në veçanti, si mund ta rrezatojmë paqen duke mbetur të ndarë mes nesh?

²⁰ Mateu 5,13.

²¹ Krishti thotë: «Kur të jem lartësuar nga toka, do t'i tërheq tek unë të gjithë njerëzit» (Gjoni 12,32). Dhe Pali apostull: «Nuk ka më: hebre – grek! Nuk ka më: skllav – i lirë! Nuk ka më: mashkull – femër.» (Galatasve 3,28)

²² Shih Efezianëve 2,14-18. Krishti e ka shkatërruar murin e ndarjes mes popullit të Hyjit dhe të tjerëve, të gjithë mund t'i afrohen Hyjit. Solidariteti nuk mund të kufizohet në familjen apo në një popull, ai e kapërcen çdo partikularizëm.

Jemi në një moment historik në të cilin duhet ta rigjallërojmë këtë mesazh dashurie e paqeje. A do të bëjmë gjithçka është e mundur në mënyrë që të lirohet prej keqkuptimeve dhe të shndrisë në thjeshtësinë e vet origjinale?

A do të mundemi, pa imponuar asgjë, të ecim së bashku me ata që nuk e bashkëndajnë fenë tonë por e kërkojnë me gjithë zemër të vërtetën?²³

Në kërkimin tonë për të krijuar solidaritete të reja dhe për të hapur rrugë besimi, ka dhe do të ketë prova. Për momentin, ndoshta do të duket se po na mbysin. Atëherë çfarë duhet të bëjmë? Përgjigjja jonë ndaj provave personale, dhe ndaj atyre që të tjerët i përballojnë, a nuk është ajo që të duam gjithnjë e më shumë?

f. Abis

²³ Për shembull duke bërë bashkëndarje mbi pyetje të tilla si: Cili është kuptimi i ekzistencës sime? Çfarë e orienton jetën time? Çfarë objektivi e unifikon ekzistencën time?

Në vitin 2015: Takim për një solidaritet të ri

Për tre vjet e gjysmë, "shtegtimi i besimit mbi tokë" i yni do të kërkojë se si të vërë në jetë thirrjet e kësaj letre për një solidaritet të ri.

Një solidaritet i ri që mund t'i bashkojë të gjithë ata që janë shtegtarë të paqes, shtegtarë të të vërtetës, besimtarë apo jo besimtarë.

Tre vjet e gjysmë që t'u lejojmë të rinjve të të gjithë kontinenteve të mobilizojnë energjitë e tyre, t'i vënë së bashku pritjet e tyre, intuitat e tyre dhe përvojat e tyre.

2012: Të hapim udhë besimi mes personave.

2013: Të zbulojmë burimet e besimit në Hyjin.

2014: Të kërkojmë bashkimin e dukshëm të të gjithë atyre që e duan Krishtin.

2015: Të bëhemi «kripa e tokës».

Dhe për ta bërë të përbashkët këtë kërkim e për të marrë hov,

në gusht 2015:

**Në Taizé,
tubimi për një solidaritet të ri**

përvjetori i 75-të i bashkësisë së Taizé-së
njëqind vjetori i lindjes së frërë Roger-it

Në mënyrë që një numër sa më i madh i të rinjve të dëgjohet, ky tubim do të përgatitet nëpërmjet takimeve në çdo kontinent.